

Report, британські компанії скоротили свої маркетингові бюджети до мінімального рівня за останні дев'ять років. Сокращення рекламних бюджетів происходит из-за снижения покупательской способности на продукцию, вследствие кризиса мировой экономики. На некоторых рынках, таких как автомобильный, недвижимости, стройматериалов, финансовый просматривается цепная реакция. Нехватка ресурсов и снижение потребительского спроса в ряде стран усилили тенденцию перераспределения рекламных бюджетов в пользу дешевых, но при этом эффективных носителей: в их числе интернет, кинотеатры и немедийные виды продвижения.

На украинском рекламном рынке пока наблюдается относительная стабильность. Сокращение рекламных расходов одними компаниями компенсируется приростом других. Многие рекламодатели к концу 2008 г. увеличили рекламную активность на 20-30%.

В настоящее время рынок недвижимости является единственным в Украине сегментом, где рекламисты единодушно отмечают падение рекламной активности. Особенно данная тенденция, просматривается в крупных городах Украины, где участники, за исключением наиболее устойчивых, сократили рекламно-информационные бюджеты на 60-90%. Однако с начала 2009 г. ожидается, что урезать рекламные бюджеты начнут и компании, бизнес которых тесно связан с кредитованием: автодилеры, ретейлеры, мобильные операторы и частично представители FMCG. Рекламные бюджеты компаний напрямую зависят от объема продаж потребительских товаров и услуг, обусловленных покупательной способностью населения, которая, в свою очередь, зависит от доступности кредитов и курса национальной валюты.

На сегодняшний день кредиты в Украине стали менее доступными, а курс гривны резко упал. Если ситуация в ближайшем будущем не изменится, то Украина столкнется с падением покупательной способности населения и, как следствие, сокращением маркетинговых бюджетов и уменьшением рекламного рынка.

Выводы. Анализ рекламного рынка показал, что с каждым годом прослеживается динамика увеличения объема информационно-коммуникационных технологий в рекламе вследствие усиления роли рекламной деятельности в бытовом процессе. Аналогичная ситуация наблюдается и на отечественном рынке рекламы, так как в связи с необходимостью усиления внешнеторговых связей, реклама принимает на себя роль средства, которое не только помогает выделить и подчеркнуть достоинства продукции, но служит для оздоровления зарубежного иностранного контрагента с предоставляемым товаром.

Источники и литература

1. Головкина Н. В. Оцінювання програм інтегрованих маркетингових комунікацій: світові дослідження методів оцінювання повідомлень// Маркетинг в Україні. – 2008. – №3. – С. 16-22
2. Дейян А. Реклама: Пер. с франц. Изд.5, испр. – М.,1993. – 176 с.
3. Котлер Ф. Основы маркетинга. – М.: Прогресс, 1990. – 511 с.
4. Лимарев П. В. Сравнительный анализ рекламных возможностей сети Интернета и печатных средств массовой информации// Маркетинг в России и за рубежом. – №6. – С. 119-125.
5. Миронов Ю.Б., Крамар Р.М.. Основы рекламной діяльності. Навчальний посібник. – Дрогобич: Посвіт, 2007. – 108 с.
6. <http://www.zenithoptimedia.com>
7. <http://www.adcoalition.org.ua/ru>

Тардаскіна Т.М.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми у загальному вигляді. Початок ХХІ століття можна охарактеризувати як етап, з якого проблема економічної безпеки підприємництва стає не тільки темою наукових та навколо наукових дискусій, але й проблемою стурбованості підприємців та бізнесменів. Проблема оцінки економічної безпеки держави, регіонів, галузі або підприємства в останній час загострилась. Однак, незважаючи на великий інтерес вітчизняних та закордонних вчених і практиків до цих питань, наукові розробки в основному висвітлюють різні аспекти національної та регіональної безпеки і, значно меншою мірою, питання економічної безпеки підприємства. Тому питання функціонування та забезпечення економічної безпеки підприємства є актуальними у наш час.

Аналіз досліджень і публікацій з даної проблеми. Окремі питання означеної проблеми розглядалися у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, таких як І. Ансоф, А.Н. Богатко, Б.Л. Курчін, О.І. Пушкар, О.М. Тридід, Ф. І. Євдокимов, Д. Ковалев. Теоретичній розробці питань, пов'язаних з підтримкою достатнього рівня економічної безпеки підприємства, багато уваги приділяли О.В. Ареф'єва, Г.А. Андрощук, М.М. Єрмоленко, Т.С. Клебанова, Г.Б. Козаченко, А.В. Крисін, Т.Б. Кузенко, В.І. Мунтіян, Є.А. Олейніков, В.С. Пономаренко, В.Л. Тамбовцев, О.І. Черняк, М.Я. Швець.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Віддаючи належне науковій та практичній значущості праць учених, необхідно зазначити, що у вітчизняній і зарубіжній літературі на практиці господарювання підприємств дотепер не знайшли належного відбиття деякі важливі аспекти діяльності підприємства щодо економічної безпеки. Насамперед, це стосується проблем формування комплексного підходу до управління економічною безпекою в умовах трансформаційної економіки України. Не існує й цілісної концепції з питань планування економічної безпеки, здатної забезпечити повне використання наявного потен-

ціалу, протидіяти загрозам, підтримувати стан економічної безпеки. Не достатньо розроблені методи й моделі управління економічною безпекою процесів розвитку підприємства. Вимагає вдосконалення комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня економічної безпеки різних видів ресурсів підприємства.

Зараз більшість українських підприємств, працюючи у нестабільному економічному і суспільно-політичному середовищі, переживають глибокий спад виробництва і знаходяться або в критичному стані або в стані банкрутства. Тому економічна безпека підприємства здатна зіграти виняткову роль у їх подальшій діяльності. Виходячи з цього, **метою даної роботи** є розробка теоретико-методологічних засад щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека являє собою універсальну категорію, що відбиває захищеність суб'єктів соціально-економічних відношень на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином. Саме тому поняття економічної безпеки розглядається у широкому розумінні на рівні держави та у вузькому розумінні на рівні підприємства. На сьогодні немає єдиної думки з приводу термінів економічної безпеки підприємств, що спонукає до узагальнення існуючих точок зору та наукового пошуку. Погляди науковців щодо визначення поняття „економічна безпека” систематизовані нами у табл. 1.

Таблиця 1 . Визначення поняття „економічна безпека”

	Автор	Визначення
1	Е.А. Олейников	<i>Економічна безпека підприємства</i> – це становище найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства на теперішній час і в майбутньому
2	Т. Ковальов, Т. Сухорукова	<i>Економічна безпека підприємства</i> – це захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які не відбиваються негативно на його діяльності
3	Є. Раздіна	<i>Економічна безпека підприємства</i> – комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості господарчих суб'єктів за умов ринкової економіки, які захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів
4	Н. Капустін	<i>Економічна безпека підприємства</i> - це сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність к прогресу в умовах дестабілізуючих факторів
5	М. Бендіков	<i>Економічна безпека підприємства</i> (господарчого суб'єкта) - це захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих (активних) або непрямих (пасивних) загроз
6	В.Л. Тамбовцев	<i>Під економічною безпекою</i> тієї або іншої системи потрібно розуміти сукупність властивостей стану її виробничої підсистеми, що забезпечує можливість досягнення цілей усієї системи
7	С. В. Глущенко	<i>Економічна безпека підприємства</i> визначається як захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також як здатність швидко усунути варіантні погрози або пристосуватися по-різному до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності.
8	В. Забродський	<i>Економічна безпека підприємства</i> визначається як кількісна і якісна характеристика властивостей фірми, що відбиває здатність „самовираження” і розвитку в умовах виникнення зовнішньої і внутрішньої економічної загрози
9	В. Шликов	<i>Економічна безпека підприємства</i> – це стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних до потенційних джерел загроз або економічних загроз
10	С. Ілляшенко	<i>Економічна безпека підприємства</i> - це стан ефективного використання його ресурсів та існуючих ринкових можливостей, здатний забезпечити попередження внутрішніх і зовнішніх загроз та його тривале виживання, що забезпечує і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії

На нашу думку, *економічна безпека підприємства* – це стан захищеності діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, а також спроможність швидко усувати різноманітні погрози. Зміст даного поняття містить у собі систему засобів, що забезпечують конкурентоспроможність і економічну стабільність підприємства. Головна мета економічної безпеки підприємства полягає у тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування в даний час і високий потенціал розвитку в майбутньому. До основних функціональних цілей економічної безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи іншого суб'єкта господарювання;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством;
- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу, належної ефективності корпоративних НДДКР;
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;
- якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інфо-

рмаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;

- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Головна та функціональні цілі зумовлюють формування необхідних структуроутворюючих елементів і загальної схеми організації економічної безпеки підприємства. Загальна схема процесу організації економічної безпеки підприємства включає такі дії (заходи), що здійснюються послідовно або одночасно [1, 2]:

1) Формування необхідних корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, прав інформації, технології та устаткування);

2) Стратегічне прогнозування та планування економічної безпеки за функціональними складовими;

3) Стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

4) Тактичне планування економічної безпеки за функціональними складовими;

5) Тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

6) Оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства

7) Здійснення функціонального аналізу рівня економічної безпеки;

8) Загальна оцінка досягнутого рівня економічної безпеки;

9) Моніторинг економічної безпеки підприємства.

Тільки за здійснення в необхідному обсязі зазначених дій (заходів) можна буде досягти належного рівня економічної безпеки підприємства.

Для захисту економічних інтересів підприємства потрібно поява принципово нової служби – служби забезпечення економічної безпеки (СЗЕБ) підприємства, задачею якої повинен бути захист економічних інтересів від противоправних дій з метою забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності. Найефективніше функції досягнення та підтримки економічної безпеки можна реалізувати шляхом відокремлення в організаційній структурі управління підприємством організаційної одиниці (підрозділу або співробітника) – СЗЕБ, при створенні якої варто врахувати певні вимоги [1]:

- можливість надходження необхідної інформації для потреб СЗЕБ, бухгалтерії, планово-економічного відділу, відділу маркетингу;

- наділення підрозділу повноваженнями впроваджувати нові процедури збору інформації;

- можливість оперативно надавати інформацію керівництву підприємства.

Діяльність з питань забезпечення економічної безпеки в основному аналітична, тому недоцільно включати СЗЕБ до складу фінансово-економічного підрозділу, оскільки функції цих служб мають принципові розбіжності (фінансово-економічна служба націлена на поточну роботу і констатацію поточного стану, а СЗЕБ вирішує завдання поліпшення економічної роботи і загалом систематично координує роботу підприємства шляхом його участі у розробці стратегії економічної безпеки, у формуванні та навчанні антикризових груп, „силовому” захисті підприємства від протиправних дій чинників внутрішнього і зовнішнього середовища тощо).

У більшості підприємств і організацій різними функціями забезпечення економічної безпеки відають різні фахівці або служби.

Якісний склад СЗЕБ залежить і від галузі діяльності, і від основних напрямів розвитку підприємства. Однак, якими б видами діяльності не займалося підприємство, очолювати СЗЕБ повинен обов'язково професійний економіст. Залежно від розміру створюваної служби, крім останнього можуть залучатися такі фахівці: колишній співробітник розвідки або спецслужби; юрист; ризик-менеджер; технолог (за основним профілем виробництва); маркетолог; програміст; інші фахівці за специфікою функціонування підприємства і, відповідно, наявних загроз. Розроблена організаційна структура СЗЕБ підприємства, що наведена на рис. 1.

СЗЕБ підприємства – це аналітичний орган, зобов'язаний в основному займатися моніторингом економічної ситуації на підприємстві, вчасно готувати матеріали для керівника (власника) підприємства з обґрунтуванням тих або інших рішень, а у разі потреби виконувати оперативні дії, пов'язані з охороною активів компанії і комерційної інформації.

Для використання основних функцій економічної безпеки на підприємстві СЗЕБ повинна сформувати власну систему моніторингу найбільш значимих економічних явищ і подій. Пріоритетність співробітників може змінюватися залежно від специфіки підприємства.

Перелічені функції в СЗЕБ можуть виконувати кілька фахівців, що залежить насамперед від функціональних обов'язків служби. У процесі впровадження на підприємстві організаційно-економічного механізму підтримки його економічної безпеки доцільно використовувати такі системи: стимулювання керівного складу підприємства; психологічне впровадження у колективну свідомість загальних положень концепції безпечного функціонування; психологічну адаптацію персоналу підприємства до умов кризи.

Висновки. У статті розглянуті теоретико-методологічні засади формування економічної безпеки підприємства. Розкрито зміст економічної безпеки підприємства, узагальнено особливості процесу планування і організації економічної безпеки підприємства та запропонована організаційна структура СЗЕБ підприємства.

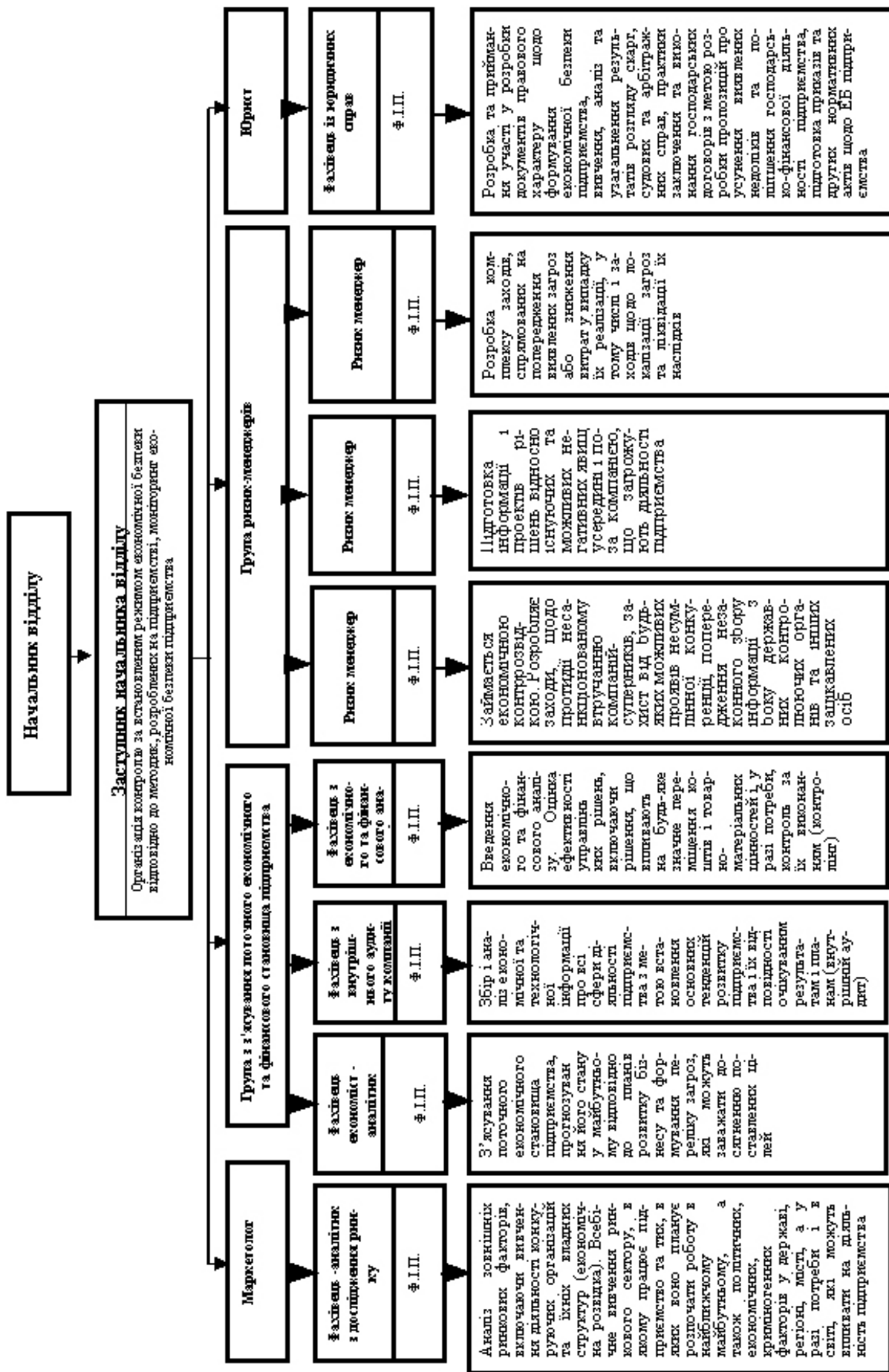

Рис. 1 Організаційна структура Служби забезпечення економічної безпеки підприємства

Джерела та література

1. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємств – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. – 170с.
2. Ільяшенко С.Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия // Материалы Международной научно-практической конференции „Проблемы о обеспечения экономической безопасности”. – Донецк: РИА ДонНТУ, 2001. – 175с.

Трофимова В.В.**ІНВЕСТИЦІЙНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАТИВНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН**

Вступ. Особливістю функціонування моделей національного економічного розвитку європейських країн на початку XXI століття виступає їх трансформація, зумовлена насамперед інтеграційними та глобалізаційними чинниками. Реалізація конвергентного сценарію розвитку національних європейських економік у минулому сторіччі дозволила накопичити позитивний досвід коінтеграційного сумісного розвитку. Досягнення певного рівня конвергенції значень кількісних та якісних макроекономічних показників країн ЄС, доволі ефективне функціонування наднаціональних інститутів та механізмів уніфікації розвитку призвело до низки зрушень на мікро-, мезо- та макрорівні, що й стало передумовою формування новітньої інтеграційної моделі економічного розвитку країн Європи.

З метою забезпечення оптимального рівня самодостатності інтеграційного розвитку європейських економік та високого міжнародного конкурентного статусу в умовах незаперечного лідерства США на світовому ринку інвестиційних ресурсів європейські країни мають активізувати власні дії у гострій конкурентній боротьбі за фінансові кошти. США нині є провідним реципієнтом інвестицій у світі, що дозволяє їм протягом тривалого періоду фінансувати дефіцит власного бюджету за рахунок інших національних економік, тим самим послаблюючи інвестиційний чинник їх розвитку. За експертними підрахунками, борги економічних суб'єктів США щорічно зростають на 5 трлн. дол. США та нині сягають 50 трлн. дол. США [1, 4].

Між тим, країни ЄС вже сьогодні мають можливість покращити власну міжнародну інвестиційну позицію в процесі релокації капіталу, яка набуває нині глобального характеру та супроводжується локальними, регіональними та світовими кризами. В турбулентному міжнародному інвестиційному середовищі європейська економіка виявляється більш стабільною у порівнянні з іншими регіонами, а тому має стати більш привабливою для стратегічного інвестора. Новітні тенденції, що спостерігаються як у внутрішньому європейському інвестиційному процесі, так і у глобальному інвестиційному середовищі зумовлюють актуальність дослідження механізмів посилення міжнародної інвестиційної конкурентоспроможності та ролі інвестиційних детермінант утвердження інтеграційної моделі економічного розвитку країн ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Закономірності європейської інтеграції та механізми конвергенції національних економічних моделей країн ЄС досліджують вітчизняні та іноземні вчені Д. Лук'яненко, В. Чужиков [2], Р. Калітчак [3], П. Луцишин, С. Федонюк [4], А. Філіпенко [5], М. Камачо, Г. Перес-Кірос, Л. Саіз [6], Х. Велш, У. Бонн [7], А. Кутан, Т. Йігіт [8], Ф. Карлуер [9], Е. Сукізіз, В. Кастро [10].

Деякі аспекти сучасних інвестиційних процесів в межах розширеної Європи, зокрема моделі інвестування провідних європейських країн до країн, що лише приєдналися, аналізуються у роботах М. Вереси [11], Ф. Лейна, Ж.-М. Мілези-Феретті [12], Д. Мюллера [13], А.-С. Дісдьє, Т. Майєр [14], М. Рохес, Ж. Даміан [15], К. Валнер [16], А. Беван, С. Естрін [17], К. Калотай [18], Ж. Броуєр, Р. Паап, Ж.-М. Вьєн [19]. Європейські науковці досліджують мотивацію та наслідки релокації великого європейського бізнесу до нових країн-членів ЄС. Актуальними є дослідження щодо зміни напрямку інвестиційних потоків ключових європейських країн з країн Південної Європи та Середземномор'я до країн Центральної та Східної Європи. Проблематику щодо вдосконалення механізмів конкуренції ЄС на міжнародному ринку інвестиційних ресурсів досліджують Л. Оксельхайм та П.Гаурі [20], М. Пламмер [21], Д. Сальваторе [22].

Разом з тим, на думку автора, науковці приділяють недостатньо уваги дослідженню нових інтеграційних якостей національних економічних моделей розвитку європейських країн та зокрема визначенню особливої ролі інвестиційних чинників в формуванні такої моделі на сучасному етапі посилення глобалізації.

Метою даної статті є визначення ролі інвестиційних чинників у процесі формування інтеграційної моделі економічного розвитку європейських країн.

Результати. Аналіз даних, що акумульовані рядом міжнародних організацій системи ООН та ЄС щодо прямих іноземних інвестицій країн ЄС дозволяє зробити висновки щодо синхронізації амплітуди коливань інвестиційної хвилі європейського циклу з світовим (рис. 1). Після п'ятирічного спаду інвестиційної активності протягом 2000-2004 рр. на висхідному тренді 2005-2007 рр. європейські країни значною мірою активізували інвестиційний чинник розвитку. Так, у 2005 р. країни ЄС отримали іноземних інвестицій з інших країн на суму 94 млрд. євро та інвестували закордон 172 млрд. євро. У порівнянні зі світовими середніми темпами зростання іноземних інвестицій, які за даними 2005 р. перебували на рівні 9%, темпи росту іноземного інвестування до країн ЄС значно перевищують середні, адже того ж року вони досягли 77%.